

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-*lor*

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITASI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, O. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
2, STRADELA SF. SPIRIDON, 2

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Mircea Djuvara. — Guvern și Administrație. — Reflexiuni asupra deosbirei între dreptul constituțional și administrativ.

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.* — Recurs în casație. — Decizii comerciale date de instanțele din Basarabia. — Unde trebuie îndreptat recursul. (Ministerul de Război cu Sebastian Teodorescu).

Curtea de Apel din Chișinău, Secția I. — Justiția în Basarabia. — Aplicarea codului comercial român. — Procedura civilă de drept comun. (Ministerul de Război cu Sebastian Teodorescu).

Trib. Tecuci. — Gestione de afaceri. — Acțiunea negotiorum gestor. — Acțiunea oblică de in rem verso. (Neculai Gh. Nițu cu Marghioala Ene).

GUVERN ȘI ADMINISTRAȚIE

Reflexiuni asupra deosebirii între dreptul constituțional și cel administrativ

Deosebirea pe care știința dreptului public o face între dreptul constituțional, acțiunea politică de guvern, și dreptul administrativ, acțiunea administrației, ar putea fi de interes între altele și pentru luminaarea unor stări recente dela noi.

Linia de demarcațiune între cele două discipline juridice nu este ușor de fixat: se recunoaște chiar, deoseori, că ea e lipsită de posibilitatea unei determinări precise 1).

Sunt autori cari, alături de Berthélemy, afirmă că titlurile capitolelor din dreptul administrativ se găsesc în dreptul constituțional! Ba chiar unii, precum Léon Duguît 2), reluând în parte o idee mai vechie, înlocuiesc în întregime puterea executivă cu funcțiunea administrativă.

Cu toate acestea se poate spune că instinctul juriștilor nu s'a înșelat prea tare când a recunoscut că guvernul și administrațiunea sunt două realități care nu trebuie confundate și formează ca atare obiectul a două discipline juridice în mare parte deosebite.

Problema mai grea este de a descoperi relațiunile reciproce dintre aceste două realități, pentru a determina până la ce punct sunt independente una de alta.

Guvernarea este, după observațiunea lui Rousseau,

1) Le gouvernement et l'administration ne se distinguent pas toujours en droit avec une netteté absolue; en fait ils forment un ensemble presque indivisible (Esmein, Droit Constitutionnel, 1914, pag. 31).

2) *Passim*. V. și *La fonction juridictionnelle* Giard, 1922).

suprema administrațiune; ea reprezintă puterea inițială dela care orice acțiune pornește în ultimă analiză și spre care totul converge în acțiunea de stat. Dreptul constituțional se ocupă cu constituirea organelor de căpetenie ale Statului; el determină însuși mecanismul funcționării Statului, la un moment și la un loc dat.

Este adevărat că dreptul administrativ, pornind dela bazele astfel puse de dreptul constituțional, nu face decât să se ocupe mai departe de relațiunile mai mărunte, de legăturile care se pot stabili între organe ale Statului mai puțin importante fie între ele, fie față de particulari.

Dar aceasta nu ar putea însemna, că realitatea administrativă, — obiect al ramurei respective a dreptului, — este mai puțin importantă decât realitatea constituțională, căci fără organele administrative, organe, ca să spunem astfel, de al doilea rang, un stat nu poate să subsiste. Este știut că administrațiunea e unul din elementele de căpetenie pentru buna stare generală.

Mai presus însă de administrațiune, și ori câtă atențiune i-am da, stă acțiunea organelor politice ale țării, cu directiva supremă pe care o determină: ele condiționează mersul întreg al administrațiunei.

Or cât de dificil ar putea fi uneori de a se recunoaște dacă o anumită acțiune de drept aparține domeniului administrațiunei, sau aceleia al guvernării, realitatea și semnificațiunea distincțiunei nu e impusă de observațiunea vie a faptelor de toate zilele. Și astfel demarcațiunea între dreptul administrativ și cel constituțional se lămurește ca o urmare.

Se va observa mai întâi, că nevoile moderne impun tot mai mult complexului organelor administrative de a avea un caracter de permanentă, mai accentuat decât al organelor politice. Există de sigur azi pretutindeni în țările înaintate tendința ca administrațiunea să fie astfel prin titularii săi cât mai stabilă. Sub conducerea unei severe selecționări și a unei cât mai inflexibile răspunderi, administratorii trebuie pe cât posibil să rămână în locurile lor, pentru că chestiunile administrative sunt de cele mai multe ori chestiuni de tehnică, și presupun o anumită preparare de specialitate; un bun administrator nu se poate ușor improviza dintr'oză într'alta.

Din contra, chestiunile mari politice nu sunt și nu trebuie să fie atât chestiuni de tehnică, cât mai ales

chestiuni mari de credințe și de viață ale unui popor.

Din acest punct de vedere organele guvernamentale trebuie să aibă mai multă mobilitate și supleță, spre a se putea ușor adapta acelor schimbări continue suflate din care se închiagă viața politică a unei națiuni.

De altfel, statele mai înaintate în evoluțiunea lor, au o administrațiune stabilă, care nu se schimbă cu guvernele și în genere cu personalul politic; ea formează un fel de substrat al vieții politice, ca o realitate relativ de sine stătătoare. În țări proaspete ca Statele-Unite din America de Nord se manifestă nevoia de a se crea o administrațiune fixă ca în Europa, prin o mai mare permanență a metodelor tehnice și a agenților gestiunii publice de toate zilele 1).

De altfel recunoașterea administrațiunii ca o realitate distinctă de a organelor politice, ne-o mai impune și o altă observațiune făcută cu multă ușurință la noi și aiurea. Au existat și există în istoria tuturor țărilor perioade interimare când acțiunea organelor politice a încetat ca atare.

Așa s'a întâmplat în perioadele revoluționare, tot așa în perioadele interimare între două guverne. În aceste răstimpuri guvernele au o existență mai mult de fapt, cu o pură misiune de gestiune administrativă și se întâmplă chiar uneori ca și această gestiune a lor și chiar guvernele înseși să lipsească un timp.

Sunt și au fost momente când acțiunea politică a dispărut, viața juridică a Statului a fost decapitată, ca să spun astfel, și totuși restul organismului și în special administrațiunea a mers mai departe urmându-și pasul aproape normal în viața de toate zilele și dovedind o putere de inerție care relevază o existență proprie.

Conducerea politică și administrațiunea apar astfel ca două realități relativ de sine stătătoare.

De sigur că una atârnă de cealaltă, pentru că desființarea definitivă, bruscă sau lentă, a unor așezări tradiții de guvernământ și a unei așezări de conducere politice aduce dupe un timp disparițiunea necesară și a mecanismului administrativ pe care-l crează și care-i era adaptat; tot asemenea chiar și numai schimbarea conducerii politice aduce dupe sine transformarea sigură dupe un timp în chip corespondent a întregii administrațiuni.

Dar o vreme, prin puterea inerției sale proprii, și mai ales acolo unde schimbarea în stat nu a fost dintr-o dată prea radicală, administrațiunea veche trăiește încă singură. Rezistența aceasta a ei la viață dovedește că e distinctă de organul politic care în mod normal îi este totuși suprapus și dă imboldul inițial al acțiunii sale.

Deosebirea pe care încercăm să o punem aci în relief se verifică de altfel și printr-o observațiune a unor împrejurări recente din țara noastră întregită.

Din teritoriile noi se ridică murmurul unei mari nemulțumiri împotriva noii administrațiuni a statului român și chiar uneori se încearcă o comparațiune defavorabilă nouă cu vechile administrațiuni. Nemulțumirea este în parte justificată și în parte nedreaptă, — deși în orice caz omenească.

Noi am suferit de sigur, în România dinainte de războiu, de multe scăderi, — deși întotdeauna am avut, din temperament, tendința de a le exagera. Cu toate acestea se poate spune că am avut o viață politică relativ destul de înaintată prin principiile liberale care i-au stat la bază. Aceasta n'a împiedicat însă ca administrațiunea, care era mai greu de improvizat, pentru că presupune și un element tehnic de specializare să fi fost la noi o administrațiune detestabilă.

Faptul se datorează poate și firei Românilor în care se deosebesc mai ales nota unuia din individualismele cele mai accentuate printre popoarele Europei. Acest caracter explică și greutatea unei mai bune așezări administrative și dezvoltarea politică mult mai înaintată la care am ajuns.

Din contra, în teritoriile alipite guvernau state ca Austria și Ungaria, care aveau o administrațiune într'adevăr pentru noi exemplară în multe privințe. Este chiar adevărat că aceste state se sprijineau în ființa lor mai ales pe o bună administrațiune, adică pe o bună îngrijire a nevoilor materiale ale supușilor lor.

Aceasta se întâmplă însă în același timp cu manifestarea defectelor iremediabile ale organizării politice: din acest din urmă punct de vedere statele Austriac și Ungar reprezentau o adevărată monstruoasă juridică, ființa lor politică fiind întemeiată aproape exclusiv pe forță, față de populațiunile cu tendințe naționale diverse care le compuneau: istoria, în privința aceasta a dat fără greș verdictul său.

Orcât administrațiunea tindea să ție uniți oamenii legându-i prin interese imediate, coeziunea elementelor nu s'a putut stabili din cauza defectelor organizațiunii politice. Acestea din urmă trebuiau să aducă cu încetul surparea întregului edificiu. Austria și Ungaria s'au desfăcut și un nou echilibru politic s'a așezat în care idealul de justiție al vremurilor noastre să-și găsească o mai desăvârșită satisfacțiune.

Indată însă ce această transformare s'a împlinit, o adevărată tragedie a început să se petreacă pe neașteptate.

Administrațiunea vechiului regat, cu toate lipsurile ei dinainte de războiu, — scăzută încă prin demoralizarea generală care a fost o urmare a războiului de altfel în lumea întreagă, — suferind de lipsa atât de mare de oameni pregătiți care se resimte în toate ramurile, — slăbită mai ales din cauza tenuității, unorii neînchipuite, a păturei intelectuale române din teritoriile alipite și din pricina nevoii de a trimite acolo administratori din vechiul regat, care nu au putut fi în genere, din nefericire, dintre cei mai buni, — a devenit înzecit mai rea, compromițând uneori însăși dragostea datorată de noii cetățeni patriei mame!

Oamenii, loviți neconștient în interesele lor mărunte și zilnice, s'au simțit profund nemulțumiți și au avut desăvârșită dreptate.

Cu toate acestea, — și aci avem încă un exemplu viu al deosebirii esențiale dintre politică și administrațiune, — este sigur că marea masă a noilor cetățeni români nici nu se pot gândi la vreo dorință de reînțoarcere a stărilor politice dinainte. Aceasta dovedește că, oricâte scăderi administrative s'ar resimți, elementul politic din viața publică este cel care precumpănește. Ei interesează mai de aproape viața omului, pentru că este însăși expresiunea vie a idealurilor sufletului ome-

1) V. Francis Newton Tharpe, Recent Constitution making in the United States (193), pag. 49; Esmelin, Dr. Const., 1914 pag. 29.

nesc, pe când elementul administrativ atinge aproape numai partea materială a vieții și interesele ei imediate. De aceea, în genere, pentru avânturi politice oamenii se sacrifică, pentru ele se fac războaiele și revoluțiunile, se duc luptele cele mari; mișcări mai adânci se întâmplă însă mai rar pentru simple reforme administrative!

Spre a mai insista asupra învățămintelor teoretice ce se pot desprinde din stările luate ca exemplu, nu ne putem opri a observa ce greșală se face când se compară administrațiunea românească de azi din teritoriile urate cu cea veche a statului dominant înainte de războiu. Căci administrațiunea statelor vechi organizată dupe felul de a fi al politicii respective nu a fost nici prin personalul ei conducător, nici prin spiritul ei niciodată românească.

Azi ea este desființată și mai trăește numai prin forța inerției, prin câteva din vechile ei tradiții în așteptarea momentului fatal când se va stinge cu desăvârșire; căci îi lipsește impulsul politic inițial care-i da înainte viața. Azi acea administrațiune este decapitală, și chiar atunci când a rămas cu acelaș personal nu mai poate da rezultatele dinainte: organismul mare politic dela care pornea imboldul său de viață, puternic și sigur a dispărut. Organul fundamental politic este cu desăvârșire nou în teritoriile alipite; el nu mai e statul străinilor, cu tradițiile și temperamentul lor, ci al Românilor, al Românilor localnici și al celor de pretutindeni. Tradițiunea politicii celei noi, nu mai este și nu mai poate fi aceea a vechilor state dominante. O schimbare desăvârșită de punct de vedere s'a operat și toată evoluțiunea administrativă, grăbită bine înțelese potrivit împrejurărilor, trebuie reîncepută în totul! Și așa se explică cum, fie chiar cu aceiași administratori ca în trecut, echilibrul nu se restabilește ușor. Dar aceasta e dovada vie, că orcât administrațiunea și politica sunt două realități distincte, cea dintâi are o pozițiune dominantă și în cele din urmă condiționează pe cea de a doua.

Deosebirea între organismul politic și cel administrativ apare astfel într'o lumină concretă. Administrațiunea este subordonată acțiunii politice, ea se referă mai ales la interese mai mărunte și în genere materiale, pe când politica cuprinde o proiectare pe planul acțiunii a aspirațiunilor celor mai înalte ale unei epoci și ale unei țări; prin această acțiune dreptul se formulează și se realizează în conformitate cu idealul momentului.

Mircea Djuvara

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secțiunea III

Audiența dela 10 Octombrie 1922

Președenția D-lui D. G. Tăzlaşanu, președinte

Ministrul de Război cu Sebastian Teodorescu

RECURS.—DECIZII COMERCIALE DATE DE INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI DIN BASARABIA.—UNDE TREBUEȘTE ÎNDREPTAT.—ART. 744 ȘI 801 C. PR. CIV. RUSĂ.

Cu toate că aplicațiunea codului de comerț

român s'a introdus și în Basarabia, recursurile însă făcute contra deciziunilor comerciale ale Curților de Apel din Basarabia, au a fi introduse conform codului de procedură rus la instanța de fond a cărei hotărâre se atacă, iar nu direct la grefa Inaltei Curți de Casație.

No. 1424.—Respins ca neregulat introdus recursul făcut de Ministerul de Război în contra deciziunii cu No. 5/922 a Curții de Apel din Chișinău, în proces cu Sebastian Teodorescu.

S'au ascultat D-nii avocați V. Mnei pentru Ministerul de Război ca recurent, și intimatul Sebastian Teodorescu personal.

Curtea deliberând,

Având în vedere că prin incidentul ridicat de intimat se cere respingerea recursului ca neregulat introdus, de oare ce cererea de recurs nu a fost prezentată — conform procedurii ruse aplicată în materie — la instanța care a dat hotărârea atacată, ci direct la Grefa acestei Inalte Curți;

Considerând că potrivit art. 801 comb. cu art. 744 din procedura civilă rusă, aplicabilă în Basarabia, cererile de recurs în Casațiune se înaintează instanțelor de fond a căror hotărâre se atacă, că aceste instanțe primind cererile, nu se mărginesc a le înregistra și înainta Curții de Casație, ci după dispozițiunile aceleiași proceduri ele examinează petițiunile de recurs sub raportul îndeplinirii condițiunilor, putându-se înapoia părților pentru complectare, de aci rezultă că legiuitorul a voit să facă din modul acesta de introducere a recursurilor o condițiune esențială de procedură, pe care părțile trebuie să o respecte sub sancțiunea nulității recursurilor, care n'ar fi introduse în modul prescris de lege.

Considerând că acest principiu este aplicabil și recursurilor în materie comercială, de oarece codul de comerț român a cărui aplicațiune s'a introdus și în Basarabia, nu prevede o procedură specială în această privință, ci se referă la regulile de procedură civilă, iar aceste reguli de procedură civilă, la care se referă codul comercial român, nu pot fi altele de cât acelea, pe care el le întâlnește în calea aplicațiunii sale și care, în speță, sunt regulile de procedură civilă rusă.

Că astfel fiind, și întrucât se constată că recursul de față nu a fost introdus la Curtea de Apel Chișinău, de la care emana deciziunea atacată, ci direct la grefa acestei Inalte Curți, el urmează să fie respins ca neregulat introdus.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind;

Pentru aceste motive, respinge recursul.

CURTEA DE APEL DIN CHIȘINĂU

Secțiunea I

Audiența de la 15 Noembrie 1922

Președenția D-lui H. Ojoga, consilier

Ministerul de Război cu Sebastian Teodorescu

BASARABIA.—APLICAREA CODULUI DE COMERT ROMÂN.—ACȚIUNI COMERCIALE.—DACĂ AU A FI EXERCITATE CONFORM PROCEDURII CIVILE ROMÂNE.—DECRETUL-LEGE 1731 DIN 2 MAI 1919.

APEL.—INDEPARTAREA LUI CĂTRE PREȘEDINTELE TRIBUNALULUI A CĂRUI SENTINȚĂ SE ATACĂ.—ART. 326 PR. CIV. ROMÂNĂ ȘI 744 PR. CIV. RUSĂ.

MINISTRU DE RĂZBOI.—REPREZENTAREA ÎN INSTANȚĂ.—SEZISAREA INSTANTELOR DE JUDECATĂ.—DACĂ E SUFICIENTĂ DELEGAȚIUNEA ȘEFULUI SERVICIULUI DE CONTENCIOS.—DECRETUL-LEGE NO. 1625 DIN 25 APRILIE 1919.

APEL FĂCUT ÎN MATERIE COMERCIALĂ.—TERMEN.—EXPIRAREA LUI.—ART. 904 C. COM. ROMÂNĂ, 729 PR. CIV. ROMÂN, 748 ȘI 749 PR. CIV. RUSĂ.

1. Intru cât în Basarabia se aplică cu începere de la 1 Iulie 1919, în urma decretului-lege cu No. 1731 din 2 Mai 1919, codul de comerț român, urmează că și pentru exercițiul acțiunilor comerciale au a se aplica dispozițiunile procedurii civile române, iar nu ale procedurii ruse.

2. Atât potrivit art. 326 pr. civ. română, cât și potrivit art. 744 pr. civ. rusă, este valabilă declarația de apel indiferent dacă a fost înaintată Curței de Apel sau președintelui Tribunalului a cărui sentință se atacă cu apel.

3. Numai pentru reprezentarea Ministerului de război în instanță, în scop de a i se apăra interesele printr'un avocat străin de Ministerul de război, este necesară delegațiunea specială a ministrului; pentru sezisarea instanțelor judecătorești, fiind suficientă numai semnătura șefului serviciului de contencios sau a unui alt avocat al statului, căruia șeful serviciului de contencios i-a transmis dreptul său.

4. Dispozițiunile art. 904 din codul comercial, potrivit cărora termenul de apel este de 30 de zile în materie comercială și începe din ziua pronunțării hotărârei dată contradictoriu, nearatând și când se sfârșește acest termen, urmează a se aplica în această privință dispozițiile art. 729 pr. civilă, după care ultima zi nu intră în calcul.

5. Potrivit art. 748 pr. civilă rusă, termenul de apel este de o lună și se socotește din ziua publicării hotărârei, adică din ziua când se aduce în public la cunoștință de președintele de Tribunal, a hotărârei și a motivelor ei, deci nu din ziua semnării numai a dispozitivului.

Journal No. 1153.—Respinsă ca nefundate incidentele de inadmisibilitatea apelului ridicate din intimatul Sebastian Teodorescu în proces cu Ministerul de Război.

Curtea,

Asupra incidentelor de procedură ridicate de inti-

matul Sebastian Teodorescu, în apelul declarat de Ministerul de Război, prin avocatul Statului din Chișinău I. Nicolaide, cu petiția înregistrată la No. 10515 din 8 Iunie 1922, depus la Trib. jud. Chișinău, Secția I, în procesul referitor la schimbul rublelor, cu privire la chestiunea că în comercial se aplică aceiași procedură civilă rusă ce există în Basarabia ca și în materie civilă, și că: 1) apelul Ministerului de Război este neregulat introdus; 2) este tardiv; 3) este fără obiect și nedeterminat; și în al. 4) că apelul este nemotivat și neprecizat.

Având în vedere suținerile și concluziunile orale din ședința de la 7 Noembrie 1922 puse de ambele părți, și concluziile scrise depuse la dosar.

Având în vedere că pentru a vedea dacă incidentele asupra apelului declarat de Ministerul de Război sunt întemeiate, este necesar de a discuta și a rezolvi în prealabil întrebarea ce se pune de intimat și la care răspunde fără ezitare că în Basarabia chiar după introducerea codului comercial român se aplică în general tot procedura civilă rusă, care este dreptul comun de procedură, cât timp nu s'a introdus printr'o anume lege procedura română, care se abroge pe cea locală basarabeană.

Că în sprijinul acestei teze, intimatul Sebastian Teodorescu aduce argumente: 1) de texte legale; 2) de principii generale juridice; 3) de interpretare; 4) de drept internațional; și 5) argumente istorice.

Considerând că argumentele de texte legale și istorice sunt acelea premergătoare și prevăzute de decretul-lege pentru organizarea justiției în Basarabia din 9 Octombrie 1918 și cu modificările ce i s'a adus cum și acelea din codul comercial român.

Că în adevăr, este cunoscut că în vremea când s'a luat măsuri pentru organizarea și instalarea justiției românești în Basarabia și care corepunde cu răstimpul de la 27 Martie st. v. 1918 unirea condiționată și 27 Noembrie st. v. 1918, unirea necondiționată, sub influența curentului tras de adunarea „Sfatului Țării” special pentru reforma agrară, s'a dus lupta și s'a păstrat și legiuirile ruse ce erau în vigoare în Basarabia, mergând până acolo în această direcțiune în cât chiar din legile obișnuite ce aparțin dreptului public, cum este codul și procedura penală rusă, le-au impus și s'au aplicat de instanțele judecătorești române o bucată de timp.

Că, data fiind această stare de lucruri, este explicabil ca textele menționatului decret-lege să fie categorice asupra aplicațiunei legilor ruse în Basarabia.

Mai târziu, însă, în decursul anului imediat următor 1919, convinși derigitorii trebilor publice din Basarabia de a face un pas spre unificarea legislativă și sub stăruința elementului judecătoreșc care a cerut să se aplice unele dispozițiuni de legi din vechiul Regat, s'au introdus unele după altele, prin o serie de decrete-legi, începând cu codul și procedura penală română, o parte din legile românești ce le avem în această privință și printre care cu decretul-lege No. 1731 din 2 Mai 1919 a intrat fără rezervă în vigoare și în total pe ziua de 1 Iulie 1919 codul comercial român.

Că, de la această dată, în afacerile comerciale fără nici o îndoială autoritățile judecătorești au recurs, în procedură ce au urmat, la procedura civilă română și

nu la cea rusă, aplicațiune care de altfel s'a făcut și de intimat la prima instanță și chiar, la alte procese, de instanța supremă Inalta Curte de Casație și Justiție (deciz. No. 1237 din 922 S, III).

Considerând că la argumente de principii juridice și de interpretare răspundem, că din contextul prescripțiilor codului comercial român și mai ales din art. 693 și 702, reese clar că avem o procedură comercială a parte de procedura de drept comun.

Considerând că prin art. 889 din cartea IV c. com. român se prevede că „exercițiul acțiunilor comerciale se regulează de codicele de procedură civilă”; că prin aceste cuvinte este înțeles că legiuitorul comercial a avut în vedere ca procedură comercială pentru exercițiul acțiunilor procedura civilă română și nici de cum ori care altă procedură civilă ce se va găsi în ființă în cursul aplicațiunii codului comercial, de oarece lupta pentru drept este eficace și realizarea lui este asigurată și ușoară numai atunci când ea se duce în virtutea unor forme și norme de procedură, care sunt în legătură directă și nemijlocită cu partea determinativă de condițiuni sau de fond a dreptului, cu alte cuvinte partea de mișcare a dreptului sau procedura nu se poate concepe departe, străină și independentă de fondul dreptului.

Considerând că aceste naturale și generale principii juridice le aflăm întocmai preconizate de legiuitorul comercial român, într-o parte din textele cuprinse în cartea IV, relativ la exercițiul acțiunilor comerciale întâlnim trimeteri exprese la procedura civilă română, așa avem art. 894 care se referă la art. 455 și următorii din procedura civilă, art. 901 la art. 78 din pr. civilă, art. 902 la art. 257 din pr. civilă, art. 904 la art. 74 și 137 din pr. civilă, art. 907 la art. 614 și următorii și 456 și următorii din procedura civilă, după cum deasemenea mai departe avem art. 914 din c. com. care se referă la procedura civilă, art. 916 la art. 416 din pr. civ., art. 917 la art. 75 numerile 6 și 7 din procedura civilă, art. 708 din materia falimentului care ne trimite la cartea IV și în general la procedura civilă, art. 811 la art. 513 și 523 din procedura civilă și la început art. 72, 480 și 485 c. com.; că toate aceste dispozițiuni importante din procedura civilă română evident s'au introdus în Basarabia odată cu codul comercial român, însă ele desigur dacă să socotesc izolate nu se pot aplica, de oarece în concepțiunea legiuitorului fac parte dintr'un tot de norme de procedură pe care se sprijină și fără de care nu mai pot subsista; că a se susține că prin decretul-lege de aplicațiunea codului comercial român în Basarabia, s'a înțeles să se introducă numai prescripțiile speciale materiei comerciale și fără regulile de procedură civilă română despre care codul comercial special pomeneste, nu e logic și legal, fiindcă aceste texte au fost promulgate și fac parte integrantă din acest cod, deci ele trebuie să se aplice nefiind admisibil să se lase vreuna la o parte, decât cu o gravă și serioasă atingere pricinuită legii comerciale române și care decretul-lege voește să între aici în vigoare necondiționat împreună cu procedura comercială cu care formează un corp nedivizibil.

Că, de altminteri, în aproape aceiași situațiune juridică se află codul civil român față cu codul civil rus, care se aplică potrivit art. I din cod comercial, acolo

unde acesta nu dispune și despre care se vorbește expres în unele texte din legea comercială; că asupra acestei chestiuni s'ar putea ridica, deși nu cu mult temei, oarecare obiecțiune fiind o materie de fond a dreptului, cu toate că în codul civil rus n'avem instituții cum sunt privilegiile, când e vorba însă de rândueli de formă sau de procedură, discuțiunea e mai greu de susținut și în orice caz mai puțin plauzibil argumentul adus că pentru codul comercial este indiferent care procedură civilă se va avea în vedere, cea rusă, sau cum i se spune acuma basarabeană, care este de drept comun în această provincie, sau oricare alta ce vom avea în drumul aplicațiunii codului comercial, iar dacă aceasta era ideea care a călăuzit alcătuirea decretului-lege No. 1731 din 1919, adică de a avea, oricare procedură, apoi neîndoios că se lua măsuri să se pună în concordanță unele norme de procedură pentru a nu se înlătura indirect regule însemnate de ale codului comercial român. Ori, tocmai din tăcerea sus numitului decret-lege deducem că a aprobat procedura comercială în care e înglobată și procedura civilă română.

Că, dacă prin deretul No. 2743 din 1919 se menționează unele articole din procedura civilă română, care urmează să se aplice și în Basarabia, aceasta ar însemna că celelalte dispozițiuni din această lege de ordine publică în strânsă legătură cu materia din dreptul civil român ce a fost adusă în Basarabia să nu se aplice, cum ar fi vânzarea la licitație a bunurilor nemșicătoare, conform art. 681 și următorii din procedura civilă, ceiace nu este de admis, iar mențiunile ce s'au făcut nu se explică decât că s'au considerat ca texte de fond, iar nu de formă procedurală.

Considerând că se spune, în fine, că ceiace motivează părerea că și în materie comercială să aplicăm procedura civilă rusă, este fiindcă distribuirea justiției contrar s'ar îngreui și ne-ar duce la anomalii cu două proceduri civile, acest fel de raționament însă nu este suficient pentru cuvântul că în codul comercial român sunt unele reguli proprii de procedură și pe care nu le putem omite de la judecarea litigiilor comerciale, după cum ori cât ne-am sili nu vom scăpa în lipsa unificării legislative și cu introduceri parțiale de legi, de lipsa de unitate juridică, iar datorita interpretului este de a concilia aceste diverse legi pentru a duce la bune rezultate legale, mângâieri precise nefiind posibile în domeniul dreptului privat ca în cel de ordine publică.

Că, și principiile dreptului internațional expuse de intimat, precum și jurisprudența străină citată, sunt exacte, cu o singură observație, că ele nu se potrivesc cu situațiunea legală din Basarabia unde o lege de fond cum este cea comercială a atras prin votarea ei implicit și procedura civilă ce există în vigoare în momentul când acea lege s'a admis, ori în momentul când s'a luat codul comercial și s'a sancționat prin decretul-lege No. 1731 din 1919 și pentru Basarabia procedura civilă română care există și era în vigoare în vechiul Regat alături de legea comercială a fost și ea sancționată ca atare, în deosebi pentru exercițiul acțiunilor comerciale.

Că, deciziunea No. 1424 din 1919 a Inaltei Curți de Casație secția III-a este privitoare la procedura de declararea recursului, care nu e prevăzută de proce-

dura civilă română, ci de legea Curții de Casație din 17 Februarie 1912 în cap. II art. (38) neintrodusă în Basarabia după cât se cunoaște și de aceea procedura civilă rusă are aplicații; că dar pentru toate aceste considerațiuni câtă a vedea că pentru exercițiul acțiunilor comerciale se aplică procedura civilă română în Basarabia și nu cea rusă, încât în cadrul prescripțiilor acestei legi urmează să examinăm incidentele ce s'au ridicat.

În ce privește primul incident că apelul Ministerului de Războiu este neregulat introdus.

Având în vedere că petiția înreg. la No. 10555 din 8 Iunie 1922 prin care se declară apelul este depusă primului președinte al Tribunalului Chișinău și că potrivit art. 326 din procedura civilă română apelul poate fi dat și președintelui de tribunal.

Că, dacă ne luăm și după procedura civilă rusă art. 744 spune că cererea de apel se dă Tribunalului care a dat hotărârea și care în speță l'a primit și înaintat Curții de Apel cu adresa No. 15.140 din 1922.

Că, din conținutul cererei de apel rezultă că apelantul a atacat sentința Tribunalului, iar din împrejurarea că s'a omis să se specifice reformarea de Curte a acelei sentințe, sau s'a produs eroarea materială de a nu se scri adresa în josul petiției către primul președinte al Curții, nu se poate trage concluzia peremptorie a unei lipse de formă a apelului, așa cum înțelege legea și ca atare incidentul este nefundat.

În ce privește al doilea incident că apelul nu este semnat de o persoană cu calitate și capacitate legală.

Având în vedere că în conformitate cu decretul-lege No. 1625 din 25 Aprilie 1919 pentru organizarea serviciului contencios al Ministerului de Războiu, acest serviciu printre alte atribuțiuni în art. 1 al. a. are și pe aceea de a îndruma și a asigura apărarea intereselor acestui Minister și ale tuturor corpurilor și serviciilor armatei în procesele civile fie prin avocații proprii ai acestui Minister, fie prin avocații Statului; că serviciul contencios e condus de un șef de serviciu luat dintre ofițerii activi având gradul de colonel sau locot. colonel și cu studii de drept (art. 2),

Considerând că în puterea art. 8 din arătatul decret-lege acțiunile, opozițiunile, apelurile, recursurile și în definitiv toate actele de sesizarea instanțelor judecătorești vor fi semnate în numele ministerului, de șeful serviciului, sau înlocuitorul său, fără a fi nevoie de delegație specială, iar atunci când afacerea este importantă, șeful serviciului are facultatea să supue asemenea acte semăturii ministrului sau secretarului general.

Că, în fine, prin art. 14 se hotărăște că pentru apărarea intereselor ministerului în afaceri importante, cu aprobarea personală a ministrului de războiu, se pot angaja avocați speciali în afară de cadrul avocaților acestui minister.

Considerând că, din examinarea dispozițiilor reproduse mai sus, se vede că decretul-lege face distincțiune între sesizarea instanțelor judecătorești și apărarea intereselor ministerului, căci actele din prima categorie se pot semna sau de șeful serviciului, fără delegație specială din partea ministrului, sau să se transmită acest drept vreunui avocat al Statului și aceasta cu scopul pentru a nu se pierde un timp util din care să se aducă prejudicii ministerului, unele din actele enumerate din art. 8, urmând să fie introduse în termene fatale și astfel a inovat față de ceea ce era în legea anterioară

de organizarea ministerului de războiu din 12 Martie 1912 după care directorii superiori nu puteau lucra și nici sesiza o instanță decât pe baza unei delegațiuni scrise și publicată (art. 5 și 8), cât pentru apărarea intereselor ministerului prin avocați străini din ministerul de războiu, ipoteza prevăzută de art. 14, adică pentru a se prezenta înaintea autorităților judecătorești, să susție și se pue concluzii într-o afacere importantă, decretul-lege a căutat să fie mai riguros și cere delegațiunea personală a ministrului, după cum cere și prin art. 6 al. 1 și prin aceasta își menține principiul din legea pentru organizarea ministerului de războiu.

Că toate jurisprudențele ce se aduc nu se ocupă de chestiunea unei delegațiuni dată în urma organizării serviciului contencios a ministerului de războiu din 25 Aprilie 1919, și de ceea ce se petrecea sub legea de organizarea aceleiași minister din 1912 și după care nici un director superior și mai puțin un șef de serviciu nu putea face vreun act în justiție, fără împuternicirea scrisă a ministrului, pe când azi așa cum se află noua organizație a contenciosului, șeful serviciului are chemarea de la lege să facă actele din art. 8, și pe care atribuție întrucât nu-i este interzisă o poate trece mai departe prin o anume delegațiune, pentru ca interesele ministerului cum s'a spus să nu sufere din oarecare neglijență sau întârziere.

Că, în speță, avocatul Statului din Chișinău cu telegrama No. 1334 din 1922 depusă în copie la dosar, se constată că a fost însărcinat de colonelul Diaconescu să declare apel.

Că, așa fiind urmează că și acest incident este nefundat și se respinge.

În ce privește incidentul că apelul este tardiv.

Având în vedere că sentința tribunalului atacată cu apel s'a pronunțat în ziua de 8 Mai 1922, iar la 8 Iunie 1922, s'a declarat apel; că potrivit art. 904 din codul comercial termenul de apel în materie comercială este de 30 zile, care începe din ziua pronunțării contradictorie, spune același articol, și cum nu se arată când se sfârșește, ne referim la art. 729 din pr. civ. română după care ultima zi nu intră în calcul, dacă însă ne orientăm după procedura civilă rusă, art. 748 declară că termenul pentru darea cererei de apel este de o lună și care se socotește din ziua publicării hotărârii, conform art. 749, adică de când se aduce la cunoștință în public de președintele de tribunal hotărârea cu motive ei și care în nici un caz nu corespunde cu ziua când s'a semnat dispozitivul hotărârii, ci timp de două săptămâni prevăzut de legea de organizare judecătorească română (art. 149) pentru a se redacta orice sentință; că art. 824 și 825 din pr. civ. rusă se pot aplica numai dacă ziua desemnată de art. 749 din acelaș cod este bine cunoscută.

Că nefăcându-se această dovadă și cum apelul nu s'a declarat peste o lună și două săptămâni sau peste termenul din procedura comercială urmează că și acest incident este fără temei.

Asupra incidentului că apelul este fără obiect și nedeterminat:

Având în vedere că în petiția de apel se spune că se declară apel contra sentinței comerciale a Tribunalului Chișinău, secția I-a, în proces cu Sebastian Teodorescu, referitor la schimbul rublelor; că prin aceasta se vede

că obiectul e cuprins în cele ce arată, după cum de asemenea este și determinat.

Că, art. 326, 333 și 69 din pr. civ. română nu cere cuvinte sacramentale în această privință, ci o definiere de obiect și determinare precisă pentru a se ști la ce se referă cererea de apel, definiere și determinare care în speță este îndeplinită, nelăsând nici o îndoială, — pentru nici una din părți felul concis de exprimare a apelului ministerului de războiu.

Că, de altminterlea, și după procedura civilă rusă art. 266 și 745 și 758, nu se poate susține că nu se știe ce cere apelantul, în care caz numai cererea de apel să înapoiază, căci în speță se cere retractarea unei sentințe la un proces lămurit și bine determinat, încât incidentul este nefondat.

Asupra celui din urmă incident că apelul este nemotivat și neprecizat:

Având în vedere că intimatul afirmă că a primit motivele de apel și care după cele ce cuprind arată temeiurile pentru care s'a făcut apel; că în orice caz art. 326 al. II din pr. civ. română cași art. 745 nu hotărăsc amănunțit cum trebuie făcute aceste motive, destul fiind să arate măcar împrejurările din care să se poată deduce ce s'a înțeles să se dezbată în a doua instanță în special cu enunțarea principiilor de drept care se vor analiza în susținerea apelului și așa fiind că a vedea că și acest incident este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Constantin Panaitescu, respinge ca neîntemeiate incidentele.

(ss) H. Ojoga, P. Davidescu, C. Panaitescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența dela 5 Decembrie 1922

Președenția D-lui V. Gh. Ioan Președinte

Neculai Gh. Nițu cu Marghioala Ene Gh. Masgras

GESTIUNE DE AFACERE.—ELEMENTUL VOINȚEI GESTORULUI. ACȚIUNEA GESTORULUI CONTRA STĂPÂNULUI.—ACȚIUNEA STĂPÂNULUI CONTRA GESTORULUI.—ACȚIUNEA NEGOTORIUM GESTOR.—ACȚIUNEA DE IN REM VERSO.—ART. 987 ȘI URM. COD. CIV.

Quasi-contractul de gestiune de afacere, când are întrunite toate elementele, afară de acel al intențiunii gestorului de a obliga pe stăpân către sine, prin această lipsă nu se operează quasi-contractul, gestorul lucrează pentru a face o liberațiune stăpânului, animo donandi; iar acțiunea gestorului către proprietar, nu mai e negotiorum gestorum, ci acțiunea de in rem verso, și pe baza de reciprocitate aceiaș acțiune o are și stăpânul.

No. 257.— Admis în parte acțiunea intentată de Neculai Gh. Nițu, asistat de D-l avocat Gh. Casan, contra părăților Marghioala și Ene Gh. Masgras, asistați de D-l avocat Traian Corodeanu, pentru restituirea de obiecte.

Tri unalu',

Asupra acțiunii civile de față, a cărei obiect este de a se obliga părății Marghioala Masgras și Ene Gh. Masgras la restituirea reclamantului Neculai Gh. Nițu a următoarelor obiecte: șazezeci hectolitri fasole, recolta anului 1916, două sute hectolitri porumb, una sută cincizeci hectolitri ovăz, una sută șazezeci decalitri vin, zece decalitri rachiu, pae, hlujeni și nutreț de pe 30 hectare, un porc mare și patru godaci, sau în caz contrar a-i plăti valoarea lor în sumă de 42,800 lei, cu procente legale și cheltuieli de judecată.

Că, ținând seamă de concluziile puse de părți din care se cristalizează în specie, discuția existenței quasi-contractului de gestiune de afaceri.

Considerând că, între condițiunile cerute pentru ca gestiunea afacerii altuia, să constituie un quasi-contract, este și voința în sensul că, gestorul deși nu este obligat prin nici un legământ juridic ca să îngrijească de interesele altuia, totuși el se oferă de bună voe ca să facă treburile altuia.

Că, în quasi-contractul de gestiune de afacere, trebuie ținut teamă de intențiunea gestorului, astfel că, chiar dacă ar fi întrunite toate elementele acestui quasi-contract, afară de intențiunea gestorului, de a obliga pe stăpân către sine și în asemenea caz, pentru această lipsă, nu se operează acest quasi-contract de gestiunea de afacere; și faptul nu este nici fără interes și nici rar, în cazurile când gestorul a lucrat cu intențiunea de a face o liberațiune stăpânului afacerii, animo donandi;

Cazul nu este fără interes, din punct de vedere a consecințelor unei rele administrații din partea gestorului și nu este rar, când intervenția acestuia în treburile proprietarului, sunt motivate dintr'o datorie de rudenie, din considerația de afecție de familie sau unei legături de prietenie.

Că dacă, în cazul unui quasi-contract de gestiune de afaceri, născut printr'un fapt, iar nu prin consimțământul părților, cum se formează contractul, și care să întrunească toate elementele, deci și pe cel al voinței, al intențiunii, apoi gestorul ca să-și poată valorifica drepturile sale contra stăpânului, are la dispoziție acțiunea negotiorum gestorum; pe când în cazul când girarea afacerilor proprietarului, se face din partea gestorului pe considerațiuni de legături de rudenie, prietenie, atunci acesta nu are decât acțiunea de in rem verso.

Că, pe bază de reciprocitate, în cazurile specificate

mai sus, aceiași acțiune o are și stăpânul, după distincțiunile deja discutate.

Că, în ceea ce privește gestiunea, se are în vedere pe lângă actele de administrație, dar și acelea de întreținere și conservare, iar îngrijirea pe care girantele este dator a da gestiunii este aceea a unui bun proprietar în sensul că, obligația este împlinită atfel că girantele s'a purtat după cum s'ar fi purtat un om care-și vede bine de afaceri.

În specie, se constată că reclamantul Neculai Gh. Nițu, plecând în mobilizare, în luna August 1916, lasă toată gospodăria în seama soției sale, care a decedat prin luna Ianuarie 1917, iar de aci în toată gospodăria, cu toată averea reclamantului, s'au instalat pârâții Marghioala și Ene Masgras, în calitate de socrii ai acestuia, cari au luat conducerea și administrarea întregii averi, cum și îngrijirea copiilor reclamantului.

Din depunerile martorilor Iancu Ghimpu, Stefanache Cărcotă, Ion Iftimie, Ilinca Gh. Iftimie, Preot Ion Bordea și Lucaci Ghinea, propuși de reclamant, și chiar din depunerile martorilor Ion I. Savastre, Costachi Bogatu și Mitache Hargalaș, propuși de pârâți, audiati la tribunal în ședințele de 22 Noembrie, 16 Decembrie 1921, 14 Aprilie, 14 Iunie și 25 Octombrie 1922, se constată că, la plecarea reclamantului N. Nițu în mobilizare în anul 1916, i-a rămas o întreagă gospodărie, cu diferite cereale consistând în fasole, porumb și ovăz, cum și vin din recolta anului 1916, iar în gospodărie a rămas la început soția reclamantului, și apoi după încetarea acesteia din viață, prin luna Ianuarie 1917 a luat conducerea gospodăriei ambii pârâți.

Că, din depunerile acelorași martori, cari coroborându-se între ele, tribunalul nu are nici un motiv a înlătura una din ele, se constată, că la întoarcerea din război a reclamantului în anul 1918, nu a mai găsit din cerealele lăsate; și că o cantitate de 4800 chilograme fasole, 10500 kgr. porumb și 6750 rgr. ovăz și 80 decaltri vin, care se constată în special din depunerile martorilor Iancu Ghimpu, Stefanache Cărcotă și Ioan Iftimie, a intrat în administrația pârâților, fără ca aceștia să poată da socoteală reclamantului, deci implicit aceste cantități au intrat în patrimoniul pârâților, fie sub forma actuală fie sub forma de echivalent, transformate în valoare monetară.

Că, împrejurările în care au lucrat pârâții, pe de o parte prin gestiunea astfel cum a prestat-o, ea a îmbrățișat afaceri cari au trecut peste marginile unei administrații, căci martora Ilinca Gh. Iftimie, declară că i-a văzut pe pârâți cărând la ei acasă, în timpul nopții ovăz și fasole de la casa reclamantului, iar martorul Ion Iftimie, că lui i-a vândut pârâții un vas cu vin de 80 deca. cu 22 lei 50 bani fiecare decaltru, din gospodăria reclamantului, dar nu i l-a putut preda din

cauza armatei rusești; iar pe de altă parte, din intervenția în gestiunea afacerilor reclamantului, în calitatea pârâților de socrii, nu se poate presupune din partea acestor gestori, voința de a obliga pe stăpânul afacerilor și de a se obliga și ei către acesta.

Din toate acestea rezultă că între pârâți și reclamant, prin girarea afacerilor acestuia, în circumstanțele petrecute, nu s'a legat un quasi-contract de gestiune de afacere, dar din faptele săvârșite, prin conducerea și administrarea averii reclamantului, de către pârâți, s'a operat o micșorare a patrimoniului celui dintâi, în folosul celor din urmă.

Că, prin aceasta pârâții îmbogățindu-se în detrimentul reclamantului și deținând o parte a averii acestuia, fără nici o cauză legitimă, este îndreptățit reclamantul să ceară restituția în virtutea acțiunii de in rem verso.

Că, cantitățile de cereale constatate mai sus, ca sustrase din patrimoniul reclamantului, ne mai posedându-se astăzi de către pârâți, fie că le-au înstrăinat, fie că ele dacă ar exista, însă ar fi de calitate proastă prin uzul timpului, iar calitatea lor nu este prezată de reclamant, pentru a se înlocui cu altele de aceeași calitate așa că, în aceste împrejurări, urmează a obliga pe pârâți a restitui reclamantului echivalentul lor, evaluat în bani, astfel: fasole 4800 kgr. socotit à 0.50 bani kilogramul face 2400 lei, porumbul în cantitate de 10500 kgr. à 30 bani kilogramul face 3150 lei, ovăzul 6750 kgr. à 20 bani kilogramul face 1350 lei, iar vinul 80 decaltri a 22 lei 50 bani decaltru face 1800 lei, deci în total 8700 lei, prețul pe unități de mai sus, s'a stabilit astfel pe baza de medii între prețul din anul 1917 și acel cu care se vând astăzi aceste materiale.

Că, astfel fiind, urmează a se admite în parte acțiunea și a se obliga pârâții a plăti reclamantului suma de 8700 lei, cu procente legale de 5 la sută pe an, de la 3 Iulie 1920, data acțiunii introductivă de instanță, care servește și ca un act de punere în întârziere a pârâților și deci motivează acordarea procentelor.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată făcută de reclamant, care apreciindu-se de tribunal, se fixează la suma de șase sute lei.

Pentru aceste motive, redactate de dl. Președinte V. Ch. Ioan, admite în parte acțiunea, etc.

Semnați: Gh. Ioan, Gh. Marinescu.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.